

Un diumenge al matí, tot pujant a Montjuïc des de Colònia gaudint d'un cel net de boires, la vista es va anar aturant en l'entrellat de pals i veles del Port de Barcelona. Més amunt, em va impressionar una visió fantasmagòrica de l'edifici, encara emblemàtic de Miramar retallat, això sí, entre un color d'un blau cel intens. Era el preludi visual i proper de la visita a l'exposició de la Fundació Miró sobre *Paul Klee, Yves Tanguy i Joan Miró: tres visions d'un paisatge*.

Aquesta descripció no és sols una mera llicència poètica de qui escriu, sinó va ser interessant reconèixer en el propi entorn, el que es planteja en l'exposició. El paisatge sempre ha estat tema de referència, font d'inspiració de molts d'artistes i pensadors. En algun dels casos ha estat objecte en si mateix: com descriure'l, com representar-lo, com, com, com... en altres, hi trobem altres guerres... El paisatge es converteix en reflex d'alguna cosa que s'allunya de la realitat i és més que res projecció d'una altra, una imatge que trobaríem més enllà de la cara del mirall. La naturalesa ha estat en moltes cultures la base de reflexió sobre el món, l'home i la filosofia. En ella s'han vist representats molts dels símbols, de les forces que regeixen el nostre pensament, les forces ocultes, els misteris, l'esdevenidor...

I tornant a l'exposició, s'ha de mencionar que l'escenificació, perquè així s'ha de dir, és excel·lent. Dividida en tres grans zones en les quals s'hi han inclòs les obres dels tres artistes. S'ha controlat de manera prudent la il·luminació, hi ha un to íntim que facilita la mirada reflexiva. És un "in crescendo" a partir de la zona de Klee, una aturada en Tanguy, com si estiguéssim en un altiplà semblant als seus espais desèrtics, fins arribar al punt més alt on l'explosió arriba amb Miró, on la

## Tres visions d'un paisatge:

**Paul Klee,  
Yves Tanguy i  
Joan Miró**

**Montserrat Carné**

mirada es perd en el color, en el misteri, en els punts suspensius i fins l'infinít... És interessant remarcar que l'ambientació passa fins i tot, pel color de la moqueta posada de manera expressa per aquesta exposició. La part de Klee es grana, gris la de Tanguy i viva la de Miró.

Qui esperi tres maneres de representar el paisatge en la manera tradicional d'entendre'l es trobarà decebut, ja que en cap cas hi trobem espais oberts, naturalesa en el sentit ampli de la paraula. Els tres grans blocs d'obres es podrien resumir en

que són tres maneres d'entendre el paisatge com a metàfora d'una composició plàstica. També, d'una manera d'entendre el que ha de ser la pintura. No és representació d'unes realitats sinó de diferents "estats" de les coses. Són reflexos de paisatges interiors o més ben dit, interioritzats.

En les obres de Klee es transparenta una realitat màgica en la qual es van desmembrant o desfullant tots els elements que conformen la realitat inventada sobre la tela. El color assumeix el paper principal i la línia amb caràcters geomètrics és la que dona les al·lusions a objectes més reconeguts. Hi ha personatges màgics, com trets d'un conte imaginari. Fets que passen en unes ciutats o carrers imaginaris. El dia 16 d'abril del 1914, en el Diari del viatge a Tunísia, el propi Paul Klee escriu: "Deixo ara la feina. Em trobo tant profundament i suau com penetrat amb l'ambient, el sento i em sento segur, sense esforç. El color em té dominat. No necessito trobar-lo fora. Em té per sempre, ho sé bé. I aquest és el sentit de l'hora feliç: jo i el color som una sola cosa. Sóc pintor". Poca cosa es pot dir més sobre Klee i



Paul Klee. *Kleins Seehafen*, 1937. Oli damunt panell 36 x 63,5 cm.

**MODA EN PELL I PELLETERIA**



**llorenç caballé**

Escola Industrial, 22 pis • Tel. 93 725 75 59 • SABADELL

**TALLER O B E R T**



**Maite Batalla**  
Graduada en Arts Plàstiques

ESCOLA-TALLER DE DIBUIX I PINTURA  
Baronia, 12 Tel. 93 717 83 83 08202 Sabadell (Barcelona)



Yves Tanguy. *Sans titre*, 1936. Gouache damunt paper 8,9 x 27,9 cm.

els seus paisatges. Són una sola cosa, sentida, passional, intensa i sobretot viscuda.

Pel contrari, en Tanguy, suren les imatges del somni, de les formes totalment fora de la realitat, més enllà del nostre món conscient. És aquella part de l'inconscient, de tot allò que no sabem, del que ens neix de sobte, per dins i no en sabem perquè, al no tenir el pensament en estat despert. Són imatges de nits d'insomni, en les quals la vigília i el somni es trasmuden. Des d'allí, com fantasmes, van apareixent aquells objectes sense un ús conegut fets de materials i moviments impossibles. Els paisatges, entesos aquí com escenaris d'aquests objectes, són deserts, espais lunars on la llum és plana, dura i sense figura humana. Sols ulls, membres mutilats d'homes/dones inhumans convertits en màquines. Dibuijos excel·lents amb unes formes escultòriques contundents on el traç és precís, quasi preciosista, d'una aplicació metòdica. Són dibuixos de format molt petit amb espais oberts gegants, infinits i sense horitzó on l'espectador es converteix en el subjecte i actor. És l'espectador qui somnia, es reconeix i amb terror s'enfronta amb la solitud d'aquests deserts. Yves Tanguy mostrava això possiblement: la persona dins el món de l'inconscient, un cos sol i nu en el buit. Aquest és el paisatge, un tipus de mirar el món que tantes reaccions va provocar i va incidir en els artistes del surrealisme.

I Miró? Que se'n pot dir, tant difícil de dir? Des de l'etern interrogant i repte que planteja la seva obra, no hi cap més opció: et llences de ple en els seus espais sense límits o passes de llarg... Sempre ha estat difícil, a qui escriu, explicar-se i explicar als altres l'encís de les obres de Joan Miró. La possibilitat que queda és poder demostrar l'impacte. El sentiment que provoca. És curiós comprovar que quan passes la mirada sobre qualsevol publicació de la seva obra et dona una certa pau, ja que es poden fer totes les elucubracions que es vulguin: que si els colors, que si els estels, que si les primeres obres, que si les influències, que la seva vida a París, a Barcelona, a Mallorca.... En sentit contrari, al situar-te al davant d'una de les seves obres, a distància curta, sents emoció, una emoció

força, com poques vegades passa. Hi ha tres pintures de petit format sobre tela, sobre la dona i el paisatge -, que són d'una bellesa i simplicitat absoluta. El dibuix, de traç lliure, gruixut i negre està totalment controlat, precís i fa un contrast fort amb la roba de sac. El color marca el to d'un paisatge, l'espai exterior, una lluna dins la nit-dia de sol. Vicenç Altaió, en el text del catàleg, fa un interessant estudi sobre el tema de la dona i la negació de la dona en les obres de Miró. És un simil amb el que passa amb el tema del paisatge en si mateix. Els paisatges de Miró són la negació d'ells mateixos. Expressa la dualitat d'una manera d'entendre l'espai i l'entorn. El nega. És el buit i l'infinít. El buit i el personatge. El cel i la terra. Sense límits les coses. L'infinít i la dona. Els misteris per sobre de tot.

I recordo de nou les visions d'aquell mati: el garbuix de les veles i pals, era *el petit port marítim* de Paul Klee de 1937, la imatge tènica i esforçada de Miramar, un dibuix a llapis *sense títol* de Yves Tanguy de 1936 i a dalt, un cel d'un blau tant intens, tant sols dit per Joan Miró....

I tant lluny que semblaven de la realitat aquelles obres... tot passa però, per un exercici de portar la mirada una mica més enllà...



Joan Miró. *Femme, étoiles* -1944. Oli damunt tela